

СПРАВА «ГАНУЩАК ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF GANUSHCHAK v. UKRAINE)

(Заява № 40776/16)

Стислий виклад рішення від 29 серпня 2024 року

Після окупації у 2014 році Криму російською федерацією усі особи, які подорожували на Кримський півострів або поверталися з нього, мали перетнути українські пункти пропуску на материковій частині. У травні 2015 року заявник виїхав з України до росії на автомобілі, а вїхав на територію України через поромну переправу у місті Керч у липні 2015 року. У пункті пропуску працівники прикордонної служби склали на заявника два протоколи про адміністративне правопорушення щодо нього у зв'язку з незаконним перетином кордону та переміщенням товарів – автомобіля, яким керував заявник – поза митним контролем. Заявник оскаржив ці протоколи. Під час провадження в національних судах заявник також стверджував, що автомобіль, який належав його синові, був для особистого користування і тому не підпадав під категорію «товари», а отже не становив собою об'єкт правопорушення, передбаченого статтею 482 Митного кодексу України. На підтримку цього твердження заявник посилався на висновок Апеляційного суду Херсонської області (далі – апеляційний суд) в його остаточній постанові у справі, пов'язаній з подібними фактами. У липні 2015 року Каланчацький районний суд визнав заявника винним у незаконному перетині кордону та у зв'язку з цим наклав штраф у розмірі 1 700 українських гривень. У грудні 2015 року Суворовський районний суд міста Херсона закрити провадження у справі про адміністративне правопорушення, пов'язане з транспортним засобом, у зв'язку з відсутністю в діях заявника складу адміністративного правопорушення. Районний суд встановив відсутність предмета злочину, передбаченого статтею 482 Митного кодексу України, оскільки автомобіль, яким керував заявник, був транспортним засобом особистого користування у розумінні митного законодавства, а не «товаром» або «транспортним засобом комерційного призначення», як припустили працівники митниці. Остаточною постановою від 14 січня 2016 року апеляційний суд скасував постанову суду першої інстанції та залишив без змін рішення працівників митниці. Апеляційний суд встановив, що заявник вчинив правопорушення, передбачене статтею 482 Митного кодексу України, та постановив конфіскувати транспортний засіб заявника та сплатити штраф у розмірі вартості автомобіля (77 422,50 грн; приблизно 3 020 євро на момент подій), як це передбачала обов'язкова санкція відповідної статті Митного кодексу України. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявник скаржився за статтею 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) на незаконне та непропорційне покарання у вигляді конфіскації і штрафу, накладене на нього за порушення митних правил, а саме, ввезення автомобіля в Україну через закритий пункт пропуску в Криму. Розглядаючи справу заявника, Європейський суд

зазначив, що суди першої та другої інстанцій дійшли протилежних висновків стосовно питання, чи охоплювало поняття товарів у статті 482 Митного кодексу України транспортні засоби особистого користування, і, таким чином, чи застосовувалася ця стаття до дій заявника. Європейський суд вказав, що наведені заявником приклади постанов національних судів свідчать, що у самому апеляційному суді не було згоди стосовно цього питання, а постанова апеляційного суду від 14 січня 2016 року суперечить низці його попередніх остаточних постанов, у яких він підтверджував, за майже ідентичних обставин, що транспортний засіб особистого користування не мав розглядатися як «товар» у розумінні статті 482 Митного кодексу України. Попри безпосереднє посилання заявника на одну з таких постанов, апеляційний суд не надав жодних роз'яснень, чому він дійшов іншого висновку в цій справі. Європейський суд дійшов висновку, що розбіжності у практиці з цього питання достатньо для встановлення за обставин цієї справи, що заявник не міг передбачити оскаржуване втручання у вигляді постанови апеляційного суду від 14 січня 2016 року та його наслідки, а тому воно було несумісним із принципом законності, закріпленим у статті 1 Першого протоколу до Конвенції. Як результат Європейський суд констатував порушення статті 1 Першого протоколу до Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено статтю 1 Першого протоколу до Конвенції;
3. Постановляє, що встановлення порушення саме собою становить достатню справедливу сатисфакцію будь-якої моральної шкоди, завданої заявнику;
4. Постановляє, що: (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу: (I) 2 007 (дві тисячі сім) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування матеріальної шкоди; (II) 1 000 (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат, ця сума має бути сплачена на банківський рахунок пана Б. Фокія; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.